

شورای عالی حوزه علمیه قم میاندوآب

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا میاندوآب

موضوع :

برخی مسائل مهم مرتبط با حوزه زن و خانواده

حجاب و پوشش

استاد راهنما :

خانم سمیه فتحی تقی آباد

پژوهشگران :

خانم مریم انفرادی ، خانم ربابه محمدپور ، خانم آرزو فرجی ، خانم عبدی فام ،

خانم سمیه فتحی تقی آباد

زمستان ۱۳۹۲

شورای عالی حوزه علمیه قم میاندوآب

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا میاندوآب

موضوع :

برخی مسائل مهم مرتبط با حوزه زن و خانواده

حجاب و پوشش

استاد راهنما :

خانم سمیه فتحی تقی آباد

پژوهشگران :

خانم مریم انفرادی ، خانم ربابه محمدپور ، خانم آرزو فرجی ، خانم عبدی فام ،

خانم سمیه فتحی تقی آباد

زمستان ۱۳۹۲

تقدیم

تقدیم به بانوی دو عالم خانم فاطمه زهرا(سلام الله علیها)

و

به تمام مادران دلسوز و نمونه ایران زمین

ای زن از فاطمه به تو این گونه خطاب است که ارزنده ترین زینت زن حفظ حجاب است .

چکیده

حجاب را از دو بعد لغوی و اصطلاحی می‌توان تعریف کرد که در بعد لغوی در ساده‌ترین تعریف

حجاب به معنی پوشش و فاصله میان دو چیز معنا شده است؛ چنان‌که ابن منظور می‌نویسد: «الحجاب :

الستر ... و الحجاب اسم ما احتجب به وكل ما حال بین شيئاً : حجاب ... و كل شيءٍ منع شيئاً فقد حجبهٗ ...»^۱؛

«حجاب به معنای پوشانیدن است و اسم چیزی است که پوشانیدن با آن انجام می‌گیرد و هرچیزی که میان دو چیز، جدایی می‌اندازد، حجاب گویند و هر چیزی که مانع از چیز دیگر شود او را حجب نموده است.»

«حجاب و عفاف» در قاموس بشری، واژه‌های آشنایی هستند که در گذر زمان از سنت به سوی مدرنیته، فراز و نشیب‌های زیادی را طی کرده است. در این میان مردان و زنان (به خصوص زنان) در مسیر تند باد حرکت به سوی مدرنیسم، در معرض بر亨گی فرهنگی و فرهنگ بر亨گی قرار گرفتند تا در توسعه سرمایه داری نقش خویش را ایفا کنند.

اما با گذر زمان از هویت و شخصیت و ماهیت خود بیشتر دور شدند، و در یک حرکت جدید با بازگشت دوباره به سوی منیت خویش و توجه به سرشت و طبیعت و احتیاجات حقیقی خودرا، در میان معنویت، هویت خویش را در «عفاف و حجاب» جستجو کردند.

نگاهی به مبانی «حجاب و عفاف» که برخاسته از حقایق دین و در افق بالاتر از عالم ماده تدوین و تبیین شده است، در عصر بر亨گی، تنها پاسخ مثبت و حقیقی به نیازهای درونی و بازگشت به گرایش‌های فطری جامعه انسانی است که سلامت، امنیت، معنویت و کمال را در خانواده و اجتماع میسرور می‌سازد؛ و

^۱. ابن منظور، ۲۰۰۰ م، ج ۴

منابع و مأخذ

- ١- ابن منظور ، ابی الفضل جمال الدین . لسان العرب . بیروت : دارصادر . ۲۰۰۰ م ، چ ٤ .
٢. قرآن کریم، مترجم مهدی الهی قمشه‌ای، انتشارات دارالفنون، چاپ قدس قم، چاپ سوم، بهار ۱۳۸۶.
٣. آمدی تمیمی عبدالواحد، غرر الحكم و دررالکلم. ترجمه محمد علی انصاری، تهران، انتشارات آرمان، ۱۳۷۷.
- ٤- اکبری محمد رضا، تحلیلی نو و عملی از حجاب در عصر حاضر، انتشارات اسلامیه، چاپ مشعل آزادی، ۱۳۸۰ .
- ٥- محمدی اشتهرادی محمد، پوشش زن در اسلام، انتشارات رضوی، چاپ سوم، ادبیهشت ۱۳۷۲ .
- ٦- بابایی ، احمد علی . برگزیده تفسیر نمونه . تهران: دارالکتب الاسلامیه ، چ ٩ ، ۱۳۸۰ ، ج ۳ .
- ٧ - بیرقی اکبری ، محمد رضا . تحلیلی نو و عملی از حجاب در عصر حاضر . اصفهان : پیام عزت، ۱۳۷۷ .
- ٨- جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران، روشی گذرا به مقام زن در جهان آفرینش، تهران. ۱۳۸۷
- ٩- جوادی عاملی عبدالله، زن در آیینه جلال و جمال، چاپ چهارم، ۱۳۷۴ .
- ١٠- حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه الی لتحصیل مسائل الشریعه، انتشارات اسلامیه، مؤسسه ی آل بیت علیهم السلام، چاپ اول، قم ۱۴۰۹ق.
- ١١- حسینی موسوی زهرا، حجاب و جامعه، انتشارات صدراء، چاپ، بی تا، تهران ۱۳۷۹ .
- ١٢- حوزه معاونت پژوهشی، مجموعه مقالات همایش حجاب، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری ۱۳۸۱ .
- ١٣ - الحرانی ، حسین بن شعبه ، تحف العقول ، تصحیح علی اکبر غفاری ، قم : جامعه مدرسین ۱۳۶۳ .

- ۱۴- دشتی ، محمد ، امام علی (ع) ، نهج البلاغه ، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی ، چاپ خانه ی مؤسسه بوستان کتاب ، چاپ ششم ، قم ۱۳۸۷.
- ۱۵- دفتر عقیدتی سیاسی فرمانده کل قوا ، ستیز با تهاجم فرهنگی غرب ، ۱۳۸۱.
- ۱۶- رهنورد سمیه ، پیام حجاب زن مسلمان ، نشر عفاف ، چاپ اول ، ۱۳۶۵.
- ۱۷- روحانی دکتر شهریار ، بررسی پوشیدگی از دیدگاه روانشناسی ، انتشارات اشراقیه ، تهران ۱۳۶۹.
- ۱۸- روحانی دکتر شهریار ، آیا حجاب ضرورت دارد ، بررسی پوشیدگی از دیدگاه روانشناسی ، انتشارات اشراقیه ، تهران ۱۳۶۹.
- ۱۹- زمخشri ، ابوالقاسم محمد بن عمر . تفسیر کشاف . قم: دارالکتب الاسلامیه ، ۱۳۵۲ ، ج ۳ .
- ۲۰- راغب اصفهانی ، ابوالقاسم حسین بن محمد بن مفضل . مفردات الفاظ القرآن . بیروت : دارالشامیه . ۱۹۹۲ م.
- ۲۱- ساوجی مریم ، حقوق زن و مرد در اسلام و خانواده ، انتشارات مجرد ، چاپ اول ، تهران ۱۳۷۱.
- ۲۲- شجاعی ، محمد . درو صدف . قم : محیی ، چ ۵ ، ۱۳۸۵ .
- ۲۳- صفری فاطمه ، الگوی اجتماعی پایگاه و نقش زن مسلمان در جامعه اسلامی براساس دیدگاه امام خمینی ، سازمان تبلیغات اسلامی ، تهران ، ۱۳۷۴ .
- ۲۴- طباطبایی ، محمد حسین . المیزان فی تفسیر القرآن . تهران : دارالکتب الاسلامیه . ۱۳۹۸ ق ، ج ۱۶ .
- ۲۵- طباطبایی یزدی ، محمد کاظم . عروة الوثقی . قم . کراوری . ۱۳۷۳ .
- ۲۶- طبرسی ، ابو علی الفضل بن الحسن . مجمع البیان . تهران : سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد اسلامی . ۱۳۸۰ ، ج ۷ .

- ۲۷- طباطبایی سید محمدحسین، *تفسیر المیزان*، ترجمه‌ی سید محمد باقر موسوی همدانی، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه‌ی علمیه قم، چاپ قم ۱۳۷۴.
- ۲۸- طبرسی شیخ ابوالفضل بن حسن، *مجمع البیان فی تفسیر القرآن*، ترجمه‌ی جمعی از مترجمان، انتشارات فراهانی، چاپ مشعل آزادی، ۱۳۶۰.
- ۲۹- طوسی محمدبن حسین، *التیان فی التفسیر القرآن*، دارالحیاء التراث العربی، بیروت ۱۴۲۹.
- ۳۰- عمید، حسن. فرهنگ عمید. تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۷.
- ۳۱- فیض کاشانی، محمد حسن. *تفسیر الصافی*. مشهد: دارالمرتضی. بی‌تا، ج ۴.
- ۳۲- فصلنامه پژوهش‌های قرآنی، نخستین مجله‌ی قرآن پژوهی، مرکز فعالیت‌های پژوهشی قرآن و عترت، سال نهم، دوره‌ی دوم، شماره‌ی ۹، بهار ۱۳۸۰.
- ۳۳- قمی، ابی الحسن علی بن ابراهیم. *تفسیر القمی*. نجف: بی‌تا. ۱۳۷۸ هـ. ق، ج ۲.
- ۳۴- قریشی، علی اکبر. *قاموس قرآن*. تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۸، ج ۵، ج ۱.
- ۳۵- قرائتی محسن، امر به معروف و نهی از منکر، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، تهران ۱۳۷۵.
- ۳۶- قرطی محمدبن احمد، *الجامع الاحکام القرآن*، دارالحیاء التراث العربی، بیروت ۱۴۰۵ هـ. ق.
- ۳۷- قمی حاج شیخ عباس، زندگانی حضرت فاطمه، ترجمه بیت‌الافران، انتشارات مطبوعاتی حسینی، چابخانه‌ی احمدی، چاپ سوم، ۱۳۶۳.
- ۳۸- کلینی، محمد بن یعقوب اسحاق. *اصول کافی*. بیروت: دارالااضواء. ۱۴۱۳ هـ. ق، ج ۵.
- ۳۹- کریمی عبدالعظیم، رویکردی نمادین به تربیت دینی با تأکید بر روش‌های اکتشافی، انتشارات قدیانی، ۱۳۷۴.

- ۴۰- کلینی یعقوب، اصول کافی، با ترجمه سید جواد مصطفوی، انتشارات دارالکتب‌الاسلامیه، تهران، چاپ پنجم، ۱۳۶۳.
- ۴۱- مجلسی محمد باقر، بحار الانوار، ترجمه سید عبدالحسین رضایی، تصحیح حبیب‌الله بیاتی، نشر کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۶۴.
- ۴۲- مجله‌ی صحیفه‌ی میین، مرکز فعالیت‌های پژوهشی قرآن و عترت، مجموعه مقالات دوره‌ی اول، شماره‌ی ۵، سال نهم، دوره‌ی دوم، تابستان ۱۳۸۰.
- ۴۳- مجموعه مقالات همایش حجاب با تأکید بر رویکردهای علمی - کاربردی، ۱۳۸۷.
- ۴۴- محمدی ری شهری محمد، میزان الحکمه، چاپ دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه علمیه قم، چاپ اول، ۱۳۶۳.
- ۴۵- مطهری استاد مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، انتشارات صدرا، چاپ فجر، چاپ هفتم، تهران، ۱۳۷۶.
- ۴۶- مطهری استاد مرتضی، مسئله حجاب، انتشارات صدرا، چاپ فجر، چاپ چهل و هفتم، تهران، ۱۳۷۶.
- ۴۷- معاونت اجتماعی ناجا، سیمای عفاف، اداره چاپ و نشر ساعس ناجا، چاپ دوم، بهار ۱۳۷۷.
- ۴۸- محمدی آشنانی، علی . حجاب در ادیان الهی . قم : اشراق ، ۱۳۷۳ .
- ۴۹- محمدی ری شهری ، محمد . میزان الحکمه . ترجمه حمید رضا شیخی . قم : دارالحدیث ، ۱۳۷۷ ، ج ۱۳ .
- ۵۰- محمدی نیا ، اسداله . بهشت جوانان . قم : سبط اکبر علیه السلام ، چ ۱۹ ، ۱۳۸۳ .
- ۵۱- مصطفوی ، حسین . التحقیق فی کلمات القرآن . تهران : بنگاه ترجمه و نشر کتاب ، ۱۳۶۰ ، ج ۳ .

- ۵۲ - مطهری ، مرتضی . مسئله حجاب . تهران : نشریه انجمن اسلامی . ۱۳۵۳ .
- ۵۳ - معین ، محمد . فرهنگ فارسی . تهران : امیر کبیر ، ۱۳۷۹ ، ج ۱ .
- ۵۴ - مکارم شیرازی ، ناصر . برگزیده تفسیر نمونه . تصحیح احمد علی بابایی . قم : دارالکتب
الاسلامیه ، ج دوم ، ۱۳۷۶ ، ج ۳ .
- ۵۵ - نوری زینب السادات، حجاب، طرح و اجرای نشریه‌ی علمی شفق، ۱۳۸۹
- ۵۶ - هدایت ، مهدی قلی . خاطرات و خطرات . تهران : زوار ، ج ۴ ، ۱۳۶۳ .
- ۵۷ - هدایت خواه، ستار. زیور عفاف . مشهد: معاونت پژوهشی سازمان آموزش و پرورش خراسان،
۱۳۷۴ .
- ۵۸ - هاشمی رفسنجانی علی اکبر، انقلاب یا بعثت جدید، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ
فجر، بهار ۱۳۷۲ .
- ۵۹ - ویل دورانت، تاریخ تمدن، انتشارات اقبال، تهران ۱۳۵۶ .